

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

BÜYÜK MÜKELLEFLER VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü

Sayı : B.07.1.GİB.4.99.16.01.0-VUK-280-6

02/01/2012

Konu : Dövizli mal alımlarının değerlemesi

İlgide kayıtlı dilekçelerinizde;

1- Yurtiçi firmalardan yapacağınız dövizli mal alımlarında taraflarca düzenlenmiş alım sözleşmesinde, ilgili mal alımlarına ait satış faturasında uygulanacak döviz kurunun T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru olarak belirlendiği, söz konusu fatura bedelinin döviz cinsi ve avans olarak ödendiği belirtilerek şirketinizce yapılacak ödeme işleminin kayıtlara geçirilirken uygulanacak döviz kurunun T.C. Merkez Bankası döviz satış veya alış kurundan hangisi olacağı,

2- Yurtdışı firmalardan ithal etmiş olduğunuz mallara ilişkin düzenlenen gümrük beyannamesinde yer alan mal bedelinin T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden hesaplandığı belirtilerek ilgili mal bedeli ile ithalatta ödenen vergilerin kayıtlara geçirilirken uygulanacak döviz kurunun ne olması gerektiği,

3- Yurtiçi firmalardan yapacağınız dövizli mal alımlarında taraflarca düzenlenmiş alım sözleşmesinde kur belirtilmediği hallerde, faturanın T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden düzenlenmiş olması durumunda, döviz bazında yapılan ödemenin kayıtlara intikalinde hangi döviz kurunun uygulanacağı hususlarında Başkanlığımızın görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 229 uncu maddesinde; " Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır. " hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanunun 215 inci maddesinde; " 1- Bu Kanuna göre tutulacak defter ve kayıtların Türkçe tutulması zorunludur. Ancak, Türkçe kayıtlar bulunmak kaydıyla defterlerde başka dilden kayıt da yapılabilir. Bu kayıtlar vergi matrahını değiştirmeyecek şekilde tasdik ettirilecek diğer defterlere de yapılabilir.

2. a) Kayıt ve belgelerde Türk para birimi kullanılır. Belgeler, Türk parası karşılığı gösterilmek şartıyla, yabancı para birimine göre de düzenlenebilir. Şu kadar ki yurt dışındaki müşteriler adına düzenlenen belgelerde Türk parası karşılığı gösterilme şartı aranmaz." hükmü yer almaktadır.

Yine, aynı Kanunun 280 inci maddesinde; " Yabancı paralar borsa rayici ile değerlendirilir. Borsa rayicinin takarrüründe muvazaa olduğu anlaşılırsa bu rayiç yerine alış bedeli esas alınır.

Yabancı paranın borsa rayici yoksa, değerlemeye uygulanacak kur Maliye Bakanlığınca tespit olunur.

Bu madde hükmü yabancı para ile olan senetli veya senetsiz alacaklar ve borçlar hakkında da caridir... " hükmü bulunmaktadır.

Ayrıca, 404 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde; " 130 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 217 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde belirtildiği üzere değerlendirme günü itibariyle Bakanlığımızca kur ilan edilmediği durumlarda T.C. Merkez Bankasıncı ilan edilen kurların esas alınması gerekmektedir. Bu şekilde yapılacak

değerlemelerde efektif cinsinden yabancı paralar için efektif alış kurunun (bulunmaması halinde döviz alış kurunun), döviz cinsinden yabancı paralar içinse döviz alış kurunun uygulanacağı tabiidir." açıklamasına yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 4458 sayılı Gümrük Kanununun 30 uncu maddesinde; " Eşyanın gümrük vergisine esas alınacak kıymetinin Türk Lirası olarak beyanı zorunludur. Fatura veya diğer belgelerde yazılı yabancı paralar, gümrük yükümlülüğünün başladığı tarihte yürürlükte olan T.C. Merkez Bankası döviz satış kurları üzerinden Türk Lirasına çevrilir. " hükmü yer almaktadır.

Öte yandan, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun " Gümrük Makbuzu " başlıklı 47 nci maddesinde ise ithal sırasında alınan Katma Değer Vergisinin gümrük makbuzunda ayrıca gösterileceği belirtilmiştir.

Yine, aynı Kanunun " Döviz ile yapılan işlemler" başlıklı 26 ncı maddesinde; bedelin döviz ile hesaplanması halinde dövizin, vergiyi doğuran olayın meydana geldiği andaki cari kur üzerinden Türk parasına çevrileceği hükme bağlanmıştır. Kanunun 10 uncu maddesinde ise vergiyi doğuran olayın meydana gelmesine ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca, teslim yapılmadan veya hizmet tamamlanmadan mal veya hizmetin karşılığı olarak yapılan avans ödemelerinde fatura düzenlenmesi halinde vergiyi doğuran olay meydana gelecektir.

105 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliğinin "Kur Farkları" başlıklı bölümünde ise;

" Bedelin döviz cinsinden veya dövizde endekslenerek ifade edildiği işlemlerde, bedelin kısmen veya tamamen vergiyi doğuran olayın vuku bulduğu tarihten sonra ödenmesi halinde, satıcı lehine ortaya çıkan kur farkı esas itibarıyla vade farkı mahiyetinde olduğundan, matrahın bir unsuru olarak vergilendirilmesi gerekmektedir.

Buna göre, teslim veya hizmetin yapıldığı tarih ile bedelin tahsil edildiği tarih arasında ortaya çıkan lehte kur farkı için satıcı tarafından fatura düzenlenmek ve faturada gösterilen kur farkına, teslim veya hizmetin yapıldığı tarihte bu işlemler için geçerli olan oran uygulanmak suretiyle KDV hesaplanacaktır.

Bedelin tahsil edildiği tarihte alıcı lehine kur farkı oluşması halinde, kur farkı tutarı üzerinden alıcı tarafından satıcıya bir fatura düzenlenerek, teslim ve hizmetin yapıldığı tarihteki oran üzerinden KDV hesaplanması gerekmektedir." açıklaması bulunmaktadır.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalara göre;

1- Yurtiçi firmalardan yapacağınız dövizde endeksli mal alımlarına istinaden düzenlenen sözleşmede döviz kurunun taraflarca belirlenmesi halinde, (avans olarak yapılan ödemelerde dahil) düzenlenecek satış faturalarında Türk Lirası karşılığının gösterilmesi şartıyla, sözleşmede belirlenen döviz kuru üzerinden ilgili bedelin Türk Lirasına çevrilerek defter kayıtlarına geçirilmesi,

2- Mal ithalatında, mal bedeli ile mal bedeli üzerinden Gümrük Makbuzu üzerinde hesaplanan Gümrük Vergisi ve KDV'nin hesaplanmasında 4458 sayılı Gümrük Kanununun 30 uncu maddesinde belirtilen T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru geçerli olacağından, mal bedeli ve söz konusu vergilerin T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilerek defter kayıtlarına geçirilmesi,

3- Yurtiçi firmalardan yapacağınız dövizde endeksli mal alımlarına istinaden taraflarca mal alım sözleşmesinde döviz kurunun belirlenmemiş olması ve satış faturasında mal bedelinin T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden hesaplanması durumlarında, ödeme için taraflarca döviz kuru belirlenmediğinden düzenlenecek satış faturalarındaki bedelin T.C. Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilerek defter kayıtlarına geçirilmesi, ayrıca fatura düzenleme tarihinden, ödemenin gerçekleştiği tarihe kadar lehinize oluşan kur farkları için şirketinizce satıcıya, aleyhinize oluşan kur farkları için ise satıcı tarafından adınıza fatura düzenlenerek, teslim veya hizmetin yapıldığı tarihte bu işlemler için geçerli olan oran üzerinden KDV hesaplanması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.